

«Μήνυμα από μακριά»

Χατζηγαλήνη Δήμητρα

Καθηγήτρια Φιλολογίας, Γυμνάσιο Νέας Μαδύτου Θεσσαλονίκης
xatzigalini2@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το παρόν διδακτικό σενάριο οι μαθητές προσεγγίζουν ερμηνευτικά δύο λογοτεχνικά έργα: α) το απόσπασμα «Δύο γράμματα της Χαράς» από το έργο του Θ.Βαλτινού «Στοιχεία για την δεκαετία του '60» και β) το απόσπασμα «Αναμνήσεις της Κωνσταντίνας από τη Γερμανία» από το μυθιστόρημα «Η Κωνσταντίνη και οι αράχνες της» της Άλκης Ζέη, που ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Β' Γυμνασίου. Τα κείμενα ανήκουν στην ευρύτερη θεματική ενότητα με θέμα την αποδημία, μετανάστευση, ξενιτιά. Το σενάριο έχει σκοπό μέσα από την ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων να διεγείρει τη βιωματική συμμετοχή των μαθητών, να εμπλουτίσει τη φαντασία τους, να αφυπνίσει καλλιτεχνικές δεξιότητες που πιθανόν διαθέτουν.

Θεματικός άξονας είναι η μετανάστευση και οι συνέπειες που αυτή επιφέρει στη ζωή όσων αναγκάζονται για οικονομικούς ή άλλους λόγους να φύγουν από την πατρίδα τους και να αναζητήσουν κάπου αλλού καταφύγιο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι: να προσεγγίσουν ερμηνευτικά οι μαθητές τα κείμενα, να προβληματιστούν και να συναισθανθούν το πρόβλημα της μετανάστευσης σε εποχές του παρελθόντος και σε σύγχρονες συνθήκες, να γνωρίσουν τρόπους επικοινωνίας των μεταναστών με τους συγγενείς τους στο παρελθόν και να βιώσουν τρόπους επικοινωνίας -που εκείνοι θα επιλέξουν- στο παρόν με συμμαθήτριά τους, η οποία μετανάστευσε στη Γερμανία. Τέλος επικοινωνούμε σε πραγματικές συνθήκες με τηλεδιάσκεψη με το σχολείο στην πόλη Ντόρντμουντ της Γερμανίας που εκείνη φοιτά τώρα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μετανάστευση, παρελθόν, παρόν, επικοινωνία, τηλεδιάσκεψη.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1. **Τίτλος διδακτικού σεναρίου:** «Μήνυμα από μακριά»
2. **Εκτιμώμενη διάρκεια διδακτικού σεναρίου:** πέντε διδακτικές ώρες: δύο συνεχόμενα δώρα μαθήματα στο Εργαστήριο Πληροφορικής και η τελευταία ώρα θα διατεθεί για την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων καθώς και για την τηλεδιάσκεψη στην αίθουσα του διαδραστικού πίνακα.
3. **Διδακτική παρέμβαση:** στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας
4. **Τάξη:** Β' Γυμνασίου
5. **Προϋποθέσεις υλοποίησης:**
 - ευελιξία στο ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων.

- γνώση και εξοικείωση του καθηγητή και των μαθητών με ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και λογισμικά .
- προγενέστερη εξοικείωση των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική αντίληψη επικοινωνίας, μέσω της οποίας υλοποιείται η διδακτική πρόταση.
- Εργαστήριο πληροφορικής και συνεννόηση με τον υπεύθυνο καθηγητή της πληροφορικής για: α) δημιουργία φακέλου στην οθόνη του κάθε Η/Υ στον οποίο η κάθε ομάδα θα αποθηκεύει τις εργασίες της αλλά θα βρίσκει και τα φύλλα εργασίας που της αναλογούν σε κάθε φάση και β) εγκατάσταση λογισμικών που θα αξιοποιηθούν κατά τη διάρκεια του σεναρίου καθώς και εγκατάσταση λογισμικού τηλεδιάσκεψης (skype) . Προηγούμενη επικοινωνία και συνεννόηση με το ελληνικό σχολείο στη Γερμανία με το οποίο θα γίνει η τηλεδιάσκεψη για την ακριβή ημερομηνία και ώρα. Προηγούμενη εγκατάσταση του προγράμματος screenomatic (SOM) για να καταγραφεί σε video η τηλεδιάσκεψη και να αποθηκευτεί στον Η/Υ. Τέλος δοκιμαστική σύνδεση – τηλεδιάσκεψη μεταξύ διδασκόντων των δύο σχολείων την προηγούμενη μέρα έτσι ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε ατυχία ή εμπόδιο για να μη χαθεί πολύτιμος χρόνος την μέρα της υλοποίησης . Εξοικείωση των μαθητών με λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (word) , λογισμικό παρουσιάσεων διαφανειών (power point) , δυναμική διαδοχή παρουσιάσεων (prezi) , εφαρμογή νοκί , ανάρτηση εργασιών στην ιστοσελίδα του σχολείου ή δημιουργία κοινότητας πρακτικής μάθησης (wiki) . Επίσης δημιουργία προφίλ των μαθητών σε facebook, δημιουργία διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου .

6. Σύντομη περιγραφή –αιτιολόγηση

Στην παρούσα διδακτική πρόταση οι μαθητές/τριες προσεγγίζουν ερμηνευτικά δύο λογοτεχνικά έργα, τα εξής: το απόσπασμα «Δύο γράμματα της Χαράς» από το έργο του Θ. Βαλτινού «Στοιχεία για την δεκαετία του 60» (σε μορφή επιστολής) που ανθολογείται στο σχολικό βιβλίο των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Β' Γυμνασίου και το απόσπασμα «Αναμνήσεις της Κωνσταντίνας από τη Γερμανία» από το μυθιστόρημα «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της» που έγραψε η Άλκη Ζέη και ανθολογείται στο ίδιο σχολικό εγχειρίδιο. Τα κείμενα αυτά ανήκουν στην ευρύτερη θεματική ενότητα του σχολικού βιβλίου με θέμα την αποδημία, μετανάστευση, ξενιτιά. Το σενάριο έχει σκοπό μέσα από την ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων να διεγείρει τη βιωματική συμμετοχή των μαθητών, να εμπλουτίσει τη φαντασία τους, να αφυπνίσει καλλιτεχνικές δεξιότητες που πιθανόν διαθέτουν.

Θεματικός άξονας είναι η μετανάστευση και οι συνέπειες που αυτή επιφέρει στη ζωή όσων αναγκάζονται για οικονομικούς ή άλλους λόγους να φύγουν από την πατρίδα τους και να αναζητήσουν κάπου αλλού καταφύγιο. Σκοπός της δραστηριότητας είναι: να προσεγγίσουν ερμηνευτικά οι μαθητές/τριες τα κείμενα, να προβληματιστούν και να συναισθανθούν το πρόβλημα της μετανάστευσης σε εποχές του παρελθόντος και σε σύγχρονες συνθήκες, να γνωρίσουν τρόπους επικοινωνίας των μεταναστών με τους συγγενείς τους στο παρελθόν και να βιώσουν τρόπους επικοινωνίας -που εκείνοι θα επιλέξουν - στο παρόν με συμμαθήτριά τους, η οποία μετανάστευσε στη Γερμανία, σε πραγματικές συνθήκες με τηλεδιάσκεψη με το σχολείο που εκείνη φοιτά τώρα.

Στόχοι:Γνωστικοί στόχοι

- Να εντοπίσουν λεξιλόγιο που σχετίζεται με τη μετανάστευση με έρευνα σε ηλεκτρονικό λεξικό και να το επεξεργαστούν .
- Να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες μέσα από τα δύο αποσπάσματα τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο οι ήρωες βιώνουν την ξενιτιά και τη νοσταλγία για την πατρίδα και τα αγαπημένα τους πρόσωπα .
- Να συγκρίνουν τους κοινωνικούς ρόλους των προσώπων των δύο κειμένων και να συμπεράνουν αν αυτοί καθορίζουν τα διαφορετικά βιώματα του μετανάστη.
- Να εντοπίσουν τις δυσκολίες προσαρμογής που αντιμετωπίζουν κάποια παιδιά της ηλικίας τους αλλά και οι γονείς τους όταν ζουν μακριά από την πατρίδα.
- Να εξετάσουν γιατί άνθρωποι τότε (δεκαετία του 60) προτιμούσαν την αλληλογραφία ή αντίθετα γιατί σήμερα έχουν εγκαταλείψει αυτό τον τρόπο επικοινωνίας και επιλέγουν άλλους .
- Να παρακολουθήσουν μέσα από το βλέμμα της αφηγήτριας Κωνσταντίνας την εκδοχή πολυπολιτισμικής κοινωνίας στη μαθητική ζωή.
- Να διερευνήσουν για ποιους λόγους μετανάστευσαν τότε οι Έλληνες σε χώρες του εξωτερικού κι αν είναι οι ίδιοι λόγοι που τους οδηγούν και σήμερα στη μετανάστευση.

Παιδαγωγικοί στόχοι

- Να ερμηνεύσουν και να συναισθανθούν την κατάσταση που βιώνουν τα πρόσωπα (ήρωες) και στα δύο κείμενα .
- Να συγκρίνουν και να εντοπίσουν κοινά στοιχεία ή διαφορές ανάμεσα στους ήρωες των κειμένων , να υιοθετήσουν τους ρόλους τους . Να ασκηθούν στη διαδικασία της συνέντευξης για την τηλεδιάσκεψη και πώς θα την εφαρμόσουν.
- Να συνεργάζονται ομαδικά οι μαθητές μεταξύ τους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου αναπτύσσοντας προσωπική και συλλογική ευθύνη ως μέλη μιας ομάδας, διαπιστώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα της συμμετοχικής εργασίας.
- Να ασκηθούν στην διερευνητική – βιωματική μάθηση και να δραστηριοποιηθούν σε αυτή.
- Να εξοικειωθούν με τη διερεύνηση , την επιλογή και την αξιολόγηση πληροφοριών μέσα από το υλικό που προσφέρει το διαδίκτυο.
- Ενεργοποιώντας την κρίση τους και αυτενεργώντας βάσει αυτής εν τέλει να οικοδομήσουν νέα βιωματική γνώση.
- Να καλλιεργήσουν, μέσα από προσωπικές τους εμπειρίες και βιώματα, ατομικές και κοινωνικές αξίες και αρχές.
- Να καλλιεργήσουν τις εκφραστικές τους δεξιότητες στον προφορικό αλλά και στο γραπτό λόγο και να επικοινωνούν μεταξύ τους οικοδομώντας κώδικες επικοινωνίας, ώστε να γίνονται αντιληπτοί από τους άλλους.

Τεχνολογικοί στόχοι

- Να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές /τριες τον Η/Υ και το διαδίκτυο στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας.
- Να έρθουν σε επαφή με λογισμικά, εργαλεία, εφαρμογές, ηλεκτρονικά λεξικά και να εξοικειωθούν με τη χρήση τους .

- Να εξοικειωθούν με την έρευνα σε διαδικτυακούς τόπους καθώς και με την αξιολόγηση και την επιλογή της πληροφορίας.
- Να γνωρίσουν πως υπάρχει ένας κώδικας δεοντολογίας της συμπεριφοράς στο διαδίκτυο.
- Να χρησιμοποιήσουν μορφές της κοινωνικής δικτύωσης και στο σχολείο στη διδακτική διαδικασία.
- Να συμμετέχουν σε τηλεδιάσκεψη που θα λάβει χώρα στη διάρκεια του μαθήματος σε πραγματική επικοινωνιακή περίσταση.

Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης

Αφετηρία, πρόβλημα-θέμα διερεύνησης αποτελεί η μετανάστευση του ελληνισμού στο παρελθόν έξω από τα σύνορα, οι τρόποι που τη βιώνουν τα πρόσωπα των κειμένων αλλά και η μετανάστευση σήμερα και η επικοινωνία όσων μεταναστεύουν με τα οικεία τους πρόσωπα που έμειναν πίσω στην πατρίδα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο και το Α.Π.

Το σενάριο ακολουθεί το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο. Οι στόχοι εμπλουτίζονται και επεκτείνονται σύμφωνα με τις νέες αρχές του τρόπου διδασκαλίας με τη βοήθεια των ΤΠΕ.

Θεωρητικό πλαίσιο

Το παρόν σενάριο αρχίζει με ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων που χρησιμοποιούνται ως ερέθισμα αλλά δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στο πώς αυτά προσλαμβάνονται από τον αναγνώστη-ερμηνευτή για προβληματισμό (επικοινωνιακή αντίληψη). Βασίζεται στη θεωρία της διερευνητικής – ανακαλυπτικής μάθησης (J.Bruner) κατά την οποία οι μαθητές /τριες ανακαλύπτουν τη γνώση σταδιακά με τον εντοπισμό σχέσεων, στάσεων και κινήτρων των ηρώων των κειμένων. Ο εκπαιδευτικός βοηθά, καθοδηγεί , διευκολύνει και εμπυχώνει τους μαθητές στη διαδικασία της ανακάλυψης της γνώσης (καθοδηγούμενη ανακάλυψη).Οι ομάδες των μαθητών έρχονται αντιμέτωποι με τα προβλήματα που καλούνται να επιλύσουν έχοντας ως υποστηρικτή στην προσπάθειά τους αυτή τον εκπαιδευτικό που τους στηρίζει χωρίς να τους στερεί τη δυνατότητα να κάνουν τις δικές τους επιλογές και να παίρνουν αποφάσεις, αλλά τους ενθαρρύνει σ'αυτό. Ακόμα στηρίζεται στις κοινωνιογνωστικές θεωρίες (L.Vygotsky) αφού η μάθηση συντελείται μέσα σε συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο (στερεότυπα, αντιλήψεις) και δημιουργείται από την αλληλεπίδραση του μαθητή με άλλους μαθητές σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις και μέσα από την υλοποίηση κοινών δραστηριοτήτων Έτσι οι μαθητές δεν κατασκευάζουν την προσωπική τους γνώση μέσα σε ένα πολιτισμικό και επικοινωνιακό «κενό», αλλά πάντοτε μέσα σε ευρύτερα πλαίσια, μέσα στα οποία η γνώση οικοδομείται και σηματοδοτείται. Επιπλέον χρησιμοποιεί την ομαδοσυνεργατική μάθηση για διερεύνηση – επίλυση από κοινού προβλημάτων, παιχνίδια ρόλων και συλλογικών κατασκευών, συμμετοχή σε κοινότητες ή στο ιστολόγιο του σχολείου καθώς και σε σύγχρονες επικοινωνίες.

Μεθοδολογία διδασκαλίας –Ρόλος διδάσκοντα -μαθητών

Το διδακτικό σενάριο περιλαμβάνει τρεις φάσεις, που αντιστοιχούν σε πέντε διδακτικές ώρες. Οι δύο πρώτες φάσεις (δίωρης διάρκειας) διεξάγονται στο εργαστήριο της πληροφορικής του σχολείου και η τελευταία στην αίθουσα του

διαδραστικού πίνακα. Αξιοποιούνται οι μαθητοκεντρικές και ομαδοσυνεργατικές μέθοδοι διδασκαλίας που καλλιεργούν τη συνεργασία, την ομαδικότητα και προσφέρουν δυνατότητα συμμετοχής και κινητοποίησης στους αδύναμους και τους αδιάφορους μαθητές και μαθήτριες, προωθούν την ενεργητική μάθηση, ενθαρρύνουν την ανάδειξη ενδιαφερόντων, συντελούν στην αναβάθμιση της αυτό-εικόνας και της αυτοπεποίθησης των μαθητών, δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους στην ομάδα και δίνουν, επίσης, την ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να λειτουργεί συμβουλευτικά, καθοδηγητικά και εμπυχωτικά.

Η **Α' φάση** (δύο διδακτικές ώρες) περιλαμβάνει την προετοιμασία της διδασκαλίας με αφορμή την ανάγνωση (από τον Η/Υ) ενός μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έστειλε μια πρώην συμμαθήτρια των παιδιών στην καθηγήτρια. Η μαθήτρια αυτή μετανάστευσε στη Γερμανία πρόσφατα και αυτή τη σχολική χρονιά φοιτά σε ελληνικό σχολείο εκεί. Δημιουργείται ευνοϊκό κλίμα και ακολουθεί η ανάγνωση από την διδάσκουσα των δύο λογοτεχνικών έργων που έχουν θέμα τη μετανάστευση στη δεκαετία του 60. Οι μαθητές παρακολουθούν από το σχολικό βιβλίο. Μετά από σύντομη εισήγηση της διδάσκουσας σχετικά με τους στόχους του μαθήματος και την πορεία της διδασκαλίας, δίνονται οι πρώτες επεξηγήσεις και γίνονται εξομαλύνσεις σχετικά με τα κείμενα. Με κοινή απόφαση μεταξύ διδάσκουσας και μαθητών χωρίζονται οι μαθητές σε τέσσερις ομάδες των τεσσάρων μαθητών που αναλαμβάνουν διαφορετικούς ρόλους ο καθένας. Κριτήριο για την ανάληψη ρόλων είναι οι ιδιαίτερες δεξιότητες που διαθέτει ο καθένας έτσι ώστε οι παραγόμενες εργασίες να εκτελούνται απρόσκοπτα και μέσα στα χρονικά όρια χωρίς καθυστερήσεις. Οι ρόλοι είναι: του χειριστή του Η/Υ, του γραμματέα, του διαμεσολαβητή μεταξύ ομάδας και φιλολόγου και του παρουσιαστή. Βρίσκουν στο φάκελο το [1ο φύλλο εργασίας](#) που περιέχει διαφορετικά ερωτήματα για κάθε ομάδα και εργάζονται σ' αυτό.

Κατά τη **Β' φάση** (δύο διδακτικές ώρες) οι ομάδες εργάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες των φύλλων εργασίας που βρίσκουν στο φάκελο.

Η 1^η ομάδα αναλαμβάνει να αναζητήσει στο ηλεκτρονικό λεξικό του Τριανταφυλλίδη <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> τις λέξεις: μετανάστευση, ξενιτιά, παλιννόστηση, απόδημος, ομογένεια, προσφυγιά και να βρει τις σημασίες τους. Δημιουργεί ένα έγγραφο (Word) αντιγράφει τις ερμηνείες για κάθε λέξη και κατόπιν σε μια άλλη σελίδα γράφει τις λέξεις – λήμματα, έπειτα με την εισαγωγή σελιδοδείκτη δημιουργεί το δικό της λεξικό ή εναλλακτικά με υπερσύνδεση στο ηλεκτρονικό λεξικό. Έτσι οι μαθητές αναζητούν τις ερμηνείες, εξοικειώνονται με τη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών, με το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου καθώς και με δύο χρήσιμες εφαρμογές του (σελιδοδείκτης, υπερσύνδεση).

Έπειτα ζητείται από την ομάδα να δημιουργήσει με την εφαρμογή νοκί ένα πρόσωπο που θα είναι ο σύζυγος της Χαράς , ο Γεράσιμος αξιοποιώντας χρήσιμα και αντιπροσωπευτικά χωρία του κειμένου αλλά ενεργοποιώντας και την φαντασία της. (ενσυναίσθηση ...) [2ο φύλλο εργασίας](#). Η 2^η ομάδα αναζητά στη σελίδα του Γιάννη Παπαθανασίου: Ελληνικός Πολιτισμός και συγκεκριμένα από τα 118 τραγούδια για την ξενιτιά , ένα που ανήκει στην κατηγορία έντεχνα. Αυτό έχει τον τίτλο: Μιλώ για τα παιδιά μου.

Το ακούει καθώς παράλληλα έχει τη δυνατότητα να διαβάσει και τους στίχους και να τους αποθηκεύσει για την εργασία που θα κάνει. Ζητείται από την ομάδα να εντοπίσει ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στη γυναίκα του τραγουδιού, στη Χαρά και στην κυρία Στέλλα, τη μητέρα της Κωνσταντίνας σε συγκεκριμένους τομείς και να τις καταγράψει σε έγγραφο (Word). Τα ευρήματα της εργασίας τους θα οδηγήσουν την ομάδα στο επόμενο βήμα που είναι να υιοθετήσουν το ρόλο αυτών των γυναικών και να γράψουν επιστολή μιας παραγράφου που θα απευθύνεται σε συγγενείς τους στην Ελλάδα ένα χρόνο μετά από το χρόνο της ιστορίας. Τα παραγόμενα ανεβάζουν στο ιστολόγιο της τάξης και τα αποθηκεύουν στο φάκελο της επιφάνειας εργασίας. [3ο φύλλο εργασίας](#).

Η 3η ομάδα ασχολείται με το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας αντλώντας πληροφορίες από το κείμενο: Αναμνήσεις της Κωνσταντίνας από τη Γερμανία. Σημειώνει όσες πληροφορίες δίνει η μικρή ηρωίδα στο απόσπασμα και κατόπιν μελετά τις προτεινόμενες σελίδες και αναζητά περισσότερες πληροφορίες για να συσχετίσει και να συγκρίνει όσο μπορεί το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας με αυτό της Ελλάδας. Τα συμπεράσματά της τα δίνει με το λογισμικό παρουσίασης διαφανειών (Power Point) ή με ένα χάρτη εννοιών (porpplet) το οποίο αποθηκεύει στο φάκελο και δεν παραλείπει να ανεβάσει στο ιστολόγιο της τάξης. Κατόπιν υιοθετεί το ρόλο του διευθυντή του Γερμανικού σχολείου και τον αποδίδει με τη δημιουργία ενός αντιπροσωπευτικού νοκί αξιοποιώντας χαρακτηριστικές λεπτομέρειες του κειμένου αλλά και προεκτείνοντας με τη φαντασία τους. [4ο φύλλο εργασίας](#).

Η 4η ομάδα αναλαμβάνει το θέμα της επικοινωνίας των μεταναστών παλαιότερων εποχών αλλά και των σύγχρονων μεταναστών. Εντοπίζει και σχολιάζει τις επιστολές της Χαράς στην Ελλάδα, διακρίνει μέσα από το κείμενο τους τρόπους με τους οποίους η Χαρά προσπαθεί να διατηρεί στενή επαφή με την ελληνική επικαιρότητα και πραγματικότητα καθώς και τον τρόπο με τον οποίο επιδιώκει να μη χάσουν οι κόρες της την επαφή τους με την μητρική τους γλώσσα. Οι μαθητές καλούνται να υιοθετήσουν το ρόλο των κοριτσιών της Χαράς αλλά και της Κωνσταντίνας και να αποφασίσουν -δικαιολογώντας την επιλογή τους -με ποιον τρόπο θα επικοινωνούσαν σήμερα με φίλους τους που ζουν στην Ελλάδα. Έπειτα από μια μικρή περιήγηση στο διαδίκτυο προτείνουν τρόπους σε μια φίλη μετανάστρια (όπως είναι η ξενιτεμένη συμμαθήτριά τους Βενετία) πως μπορεί σήμερα να διατηρεί επαφή και να επικοινωνεί άμεσα με φίλους και συγγενείς στην Ελλάδα αλλά και με άλλους απόδημους Έλληνες με τους οποίους έχει πλέον πολλά κοινά στοιχεία αλλά και ενδιαφέροντα. Τα παραγόμενα αναρτώνται στην ιστοσελίδα τους και αποθηκεύονται στο φάκελο στην επιφάνεια εργασίας [5ο φύλλο εργασίας](#)

Τέλος, η **Γ΄ φάση** (μία διδακτική ώρα) περιλαμβάνει: α) παρουσίαση των εργασιών των ομάδων (ανάγνωση των κειμένων, προβολή των αρχείων παρουσίασης και των καλλιτεχνικών δημιουργιών τους) β) διάλογο μεταξύ των ομάδων για τις ερμηνευτικές εκδοχές που ακούστηκαν και γ) τηλεδιάσκεψη με ελληνικό σχολείο της Γερμανίας στο οποίο φοιτά αυτή τη σχολική χρονιά μια συμμαθήτριά τους που μετανάστευσε στη Γερμανία. Κατά την τηλεδιάσκεψη θα έχουν την ευκαιρία να βιώσουν αυτόν τον τρόπο επικοινωνίας όλοι μαζί , και να συνομιλήσουν με τη συμμαθήτριά τους με απροσχεδίαστο προφορικό λόγο

σε πραγματικές περιστάσεις. Τέλος θα πάρουν συνέντευξη από διδάσκοντα ή τον διευθυντή του Ελληνικού σχολείου της πόλης Ντόρντμουντ της Γερμανίας με προσχεδιασμένο προφορικό λόγο αφού τους ζητείται να ετοιμάσουν κάποια ερωτήματα μόνοι τους χωρίς την ανάμειξη της καθηγήτριας με τον μόνο περιορισμό να θέσει ένα ερώτημα η κάθε ομάδα.

Εργαλεία, Πηγές, Πόροι :

<http://www.sae.gr/>

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/mou/xenitia.htm>

<http://left.gr/news/eyropaika-ekpaideytika-systimata-se-antidiastoli-me-elliniko-ekpaideytiko-systima>

www.iefimerida.gr/news/99958/to-profil-tou-ellhna-metanasth-tou-60-me-ton-syγχρονο-oi-diaφορές-tou-tόte-kai-tou-sήμερα

http://geogr.eduportal.gr/senaria/population_gr/info_meta_gr.htm

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%88%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82>

<http://www.uoi.gr/schools/early-childhood/metanastes/index.htm>

http://www.bbc.co.uk/greek/specials/1841_immigration

http://www.myriobiblos.gr/afieromata/dimotiko/txt_xenitia.html

<http://www.komvos.edu.gr/dictionaries/dictonline/DictOnLineTri.htm>

Αναμενόμενα κείμενα

Δημιουργία ηλεκτρονικού λεξικού με υπερσύνδεσμο ή σελιδοδείκτη.

Γραπτές επιστολές με τη χρήση λογισμικού επεξεργασίας κειμένου.

Γραπτά μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή Facebook.

Δημιουργία voki.

Παρουσίαση συμπερασμάτων με χρήση λογισμικού παρουσίασης διαφανειών

Δημιουργία ενός χάρτη εννοιών (porplet).

Προφορικός απροσχεδιαστος λόγος κατά την τηλεδιάσκεψη με τη συμμαθήτριά τους στη Γερμανία .

Προφορικός προσχεδιασμένος λόγος – συνέντευξη από καθηγητή που διδάσκει στο ελληνικό σχολείο της Γερμανίας.

7. Φύλλα Εργασίας

1ο φύλλο εργασίας

1ο δίωρο (μετά την ανάγνωση των κειμένων)

1^η ομάδα:

Πώς αντιμετωπίζει η Χαρά τη νέα της ζωή στο Γιοχάνεσμπουργκ ; Γιατί επισκέφτηκε το γιατρό αρκετές φορές; Τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς της βιώνουν με τον ίδιο τρόπο την ξενιτιά

2^η ομάδα

Που ζει η Κωνσταντίνα; Ποιες αναμνήσεις κυριαρχούν στο κείμενο ; είναι ευχάριστες ή όχι ; ποιες πληροφορίες δίνει η αφηγήτρια για το άλλα μέλη της οικογένειάς της και τη ζωή τους εκεί ;

3^η ομάδα

Πώς περιγράφει η ηρωίδα το νέο της σχολείο και τους συμμαθητές της ; Ποιους ξεχωρίζει από την αρχή ; Δώστε κάποια εξήγηση για τις προτιμήσεις της .

4^η ομάδα

Πώς ζει η μητέρα της Κωνσταντίνας(η κυρία Στέλλα) και πώς η Χαρά στην ξενιτιά; Να εντοπίσετε διαφορές στη στάση ζωής τους .Βρίσκετε ομοιότητες ανάμεσα στην Κωνσταντίνα και στις κόρες της Χαράς ; ποιες είναι αυτές και πώς τις εξηγείτε ;

Γράψτε τις απαντήσεις σας με το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (σε φύλλο Word) και μετά να τις αποθηκεύσετε στο φάκελο που θα βρείτε στην επιφάνεια εργασίας στον Η/Υ , μην ξεχάσετε να τις ανεβάσετε και στο ιστολόγιο της τάξης σας .

2ο φύλλο εργασίας (2ο δώρο μάθημα)

1^η ομάδα

Αφού μεταβείτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> και ακολουθήστε τα βήματα : Νέα Ελληνική –Εργαλεία –Ηλεκτρονικά Λεξικά, να αναζητήσετε στο ηλεκτρονικό λεξικό του Τρανταφυλλίδη τους όρους: **μετανάστευση, προσφυγιά, ομογένεια, παλιννόστηση, απόδημος, ομογενής** να καταγράψετε την έννοια του καθενός και να επισημάνετε τη διαφορά στη σημασία τους. Κατόπιν δημιουργήστε ένα δικό σας λεξικό σε δυο σελίδες με λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (word). Γράψτε στη μια σελίδα τις λέξεις (λήμματα) και στην άλλη κάνοντας αντιγραφή-επικόλληση τις ερμηνείες τους .Τέλος αξιοποιώντας τη χρήση σελιδοδείκτη και υπερσυνδέσμου δημιουργήστε το δικό σας λεξικό ή παραπέμψτε στο ηλεκτρονικό λεξικό.

Έχοντας στο νου σας τον σύζυγο της Χαράς φτιάξτε ένα πρόσωπο με την εφαρμογή νοκί για εκείνον , αφού βέβαια φροντίσετε να αξιοποιήσετε τα στοιχεία που σας δίνει το κείμενο αλλά ενεργοποιώντας και τη φαντασία σας .

3ο φύλλο εργασίας (2ο δώρο μάθημα)

2η ομάδα

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/mou/xenitia.htm>

Από την παραπάνω προτεινόμενη ιστοσελίδα και από την κατηγορία «έντεχνα», ακούστε το τραγούδι: «Μιλώ για τα παιδιά μου» των Γιώργου Σκούρτη/ Γ. Μαρκόπουλου , που ερμηνεύει η Βίκυ Μοσχολιού και προσπαθήστε να συγκρίνετε τη μητέρα του τραγουδιού με τη μητέρα της Κωνσταντίνας και τη Χαρά. Από τις ομοιότητες ή τις διαφορές που θα εντοπίσετε στους τομείς α) συναισθήματα, β) κοινωνική θέση και γ) παρουσία ή απουσία αγαπημένων μελών της οικογένειάς τους να σκιαγραφήσετε τις τρεις γυναίκες (να κατασκευάσετε το προφίλ τους) σε μία παράγραφο για καθεμιά, που θα γράψετε με το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (Word) και να το αναρτήσετε στο ιστολόγιο του μαθήματος της τάξης σας.

Ένα χρόνο αργότερα από το χρόνο της κάθε ιστορίας οι ηρωίδες γράφουν επιστολή σε αγαπημένα τους πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα. Να

αναλάβετε (υιοθετήσετε) το ρόλο τους και να γράψετε από μία επιστολή (μιας παραγράφου) που θα έγραφαν:

η κυρία Στέλλα (η μητέρα της Κωνσταντίνας)

η Χαρά

η γυναίκα του τραγουδιού

με το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (Word)και να το αναρτήσετε στο ιστολόγιο του μαθήματος της τάξης σας.

4ο φύλλο εργασίας (2ο δίωρο μάθημα)

3^η ομάδα

Να διακρίνετε στο κείμενο: Αναμνήσεις της Κωνσταντίνας από τη Γερμανία ,το σχόλιό της για το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας και να το μελετήσετε. Έπειτα μεταβείτε στις προτεινόμενες ιστοσελίδες που ακολουθούν(ή μετά από ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο) κι αφού διαβάσετε τα σχετικά άρθρα συγκρίνετε το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας με αυτό που ζείτε εσείς στο ελληνικό σχολείο καθημερινά. Παρουσιάστε τα συμπεράσματά σας για τα εκπαιδευτικά συστήματα των δύο χωρών Γερμανίας και Ελλάδας κάνοντας χρήση του λογισμικού παρουσίασης διαφανειών (power point) ή το λογισμικό του χάρτη εννοιών (porplet).

<http://left.gr/news/eyropaika-ekpaideytika-systimata-se-antidiastoli-me-elliniko-ekpaideytiko-systima>

<http://www.uoi.gr/schools/early-childhood/metanastes/index.htm>

Η Κωνσταντίνα με την αφηγηματική τεχνική της περιγραφής αποδίδει το προφίλ του διευθυντή του νέου της σχολείου. Προσπαθήστε να αποδώσετε κι εσείς το χαρακτήρα του διευθυντή του γερμανικού σχολείου δημιουργώντας ένα αντιπροσωπευτικό νοκί , αξιοποιώντας και φράσεις του κειμένου όπου θεωρείτε πως είναι απαραίτητο αλλά προπάντων βάζοντας την δημιουργική σας φαντασία να δουλέψει. Μην ξεχνάτε τα παραγόμενα ανεβάζουμε στο ιστολόγιό μας και τα αποθηκεύουμε στο φάκελο στην επιφάνεια εργασίας .

5ο φύλλο εργασίας (2ο δίωρο μάθημα)

4^η ομάδα

Απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα με συντομία :

-Με ποιον τρόπο επικοινωνούσε η Χαρά με τα αγαπημένα της πρόσωπα στην Ελλάδα;

-πώς πληροφορούνταν για τις εξελίξεις στη χώρα της;

-πώς επέλεξε να διατηρούν τα παιδιά της την επαφή τους με την Ελλάδα και τη μητρική τους γλώσσα ;

Υποθέστε ότι είστε οι κόρες της Χαράς ή η Κωνσταντίνα σήμερα και ότι θέλετε να επικοινωνήσετε με φίλους και συγγενείς στην Ελλάδα . Ποιον τρόπο επικοινωνίας θα επιλέξετε; για ποιους λόγους; Δώστε το γραπτό μήνυμά σας με λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (Word) .

Αφού μελετήσετε τις προτεινόμενες ιστοσελίδες για τη «Μετανάστευση» και όσες άλλες βρείτε αναζητώντας στο διαδίκτυο με λέξεις κλειδιά να προτείνετε σήμερα σε μια φίλη ελληνίδα μετανάστρια(όπως είναι η Βενετία) τρόπους με τους οποίους μπορεί να διατηρεί τους δεσμούς με τη χώρα της , να

ενημερώνεται και να επικοινωνεί με άλλους απόδημους Έλληνες ή όσους διαμένουν στην Ελλάδα .

<http://diaspora-grecque.com/modules/altern8news/>

<http://www.synigoros.gr/?i=foreigner.el>

http://elmme2010.blogspot.gr/2012/08/blog-post_1553.html

5^η ώρα Παρουσίαση –τηλεδιάσκεψη

Παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης στην αίθουσα του διαδραστικού πίνακα. Την παρουσίαση κάθε ομάδας αναλαμβάνει ο μαθητής που έχει αναλάβει το ρόλο αυτό από την αρχή με τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ των μελών της ομάδας .

Τηλεδιάσκεψη με το ελληνικό σχολείο της πόλης Ντόρτμουντ της Γερμανίας κατά την οποία όλοι οι μαθητές θα επικοινωνήσουν με τη συμμαθήτριά τους που φοιτά από φέτος εκεί, αφού έχει μεταναστεύσει οικογενειακώς. Ο λόγος των μαθητών απροσχεδίαστος, αυθόρμητος μέσα στα πλαίσια της επικοινωνίας με φιλικό πρόσωπο. Επίσης θα έχουν την ευκαιρία να συνομιλήσουν με καθηγητές και άλλους μαθητές του ελληνικού σχολείου της Γερμανίας κάνοντας μια συνέντευξη και θέτοντας τα ερωτήματά τους με προσχεδιασμένο προφορικό λόγο και να ζητήσουν πληροφορίες για όσα θέματα τους απασχολούν.

Αξιολόγηση –Σχόλια- Κριτική

Από την έναρξη μέχρι και την ολοκλήρωση του σεναρίου οι μαθητές και οι μαθήτριες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και διάθεση για συνεργασία. Ασχολήθηκαν με τις εφαρμογές του Η/Υ στο μάθημα της λογοτεχνίας έτσι όπως δεν είχαν ασχοληθεί στο παρελθόν. Αναδείχτηκαν ταλέντα και ενισχύθηκαν όσοι σε άλλες περιπτώσεις δεν έδειχναν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το μάθημα. Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος λειτούργησε καλά και ενίσχυσε το συλλογικό πνεύμα. Στο Β1 τμήμα υπάρχει ένας μαθητής που παρακολουθεί τμήμα ένταξης και στο Β2 δύο μαθητές. Κατά το χωρισμό σε ομάδες αλλά και κατά τον καταμερισμό ρόλων μέσα στην ομάδα αυτό λήφθηκε υπόψη κι έτσι οι μαθητές συνεργάστηκαν και βοηθήθηκαν από άλλους που διέθεταν ικανότητες. Εκείνοι ανέλαβαν ρόλους αφού ενισχύθηκε η αυτό-εικόνα τους αργότερα στο δεύτερο δίωρο και ιδιαίτερα στην τηλεδιάσκεψη και τα πήγαν πολύ καλά. Κατά την παρουσίαση των παραγόμενων εργασιών οι ομάδες συζήτησαν, προβληματίστηκαν, αντάλλαξαν απόψεις και ιδέες. Η τηλεδιάσκεψη με το πρώτο τμήμα (Β1) και ιδιαίτερα οι ερωτήσεις της συνέντευξης με τον καθηγητή του ελληνικού σχολείου του Ντόρτμουντ αφορούσαν θέματα όπως η προσαρμογή, οι δυσκολίες του πρώτου καιρού σε ξένη χώρα, το ζήτημα της ξένης γλώσσας και οι δυσκολίες στην επικοινωνία, τα συναισθήματα, τη δημιουργία σχέσεων με τον κοινωνικό περίγυρο και την ύπαρξη φαινομένων ρατσισμού. Το δεύτερο τμήμα (Β2) επικεντρώθηκε σε ερωτήσεις που αφορούσαν την προσαρμογή στο νέο σχολικό περιβάλλον, την υλικοτεχνική υποδομή, το εκπαιδευτικό προσωπικό, το πρόγραμμα μαθημάτων, τις αργίες, τις διακοπές που έχει το ελληνικό σχολείο στη Γερμανία. Και τα δύο τμήματα εκτός από την επικοινωνία με τη συγκεκριμένη μαθήτριά είχαν την ευκαιρία να γνωριστούν και να συνομιλήσουν και με άλλους μαθητές που είναι μετανάστες εκεί. Βέβαια δεν έλειψαν στιγμές συγκίνησης και συναισθηματικής φόρτισης

αλλά είχαν τη χάρη τους αφού είναι κι αυτό γνώρισμα της γνήσιας επικοινωνίας. Η τηλεδιάσκεψη καταγράφηκε με το πρόγραμμα screenomatic (SOM), που κατέγραφε όσα έδειχνε η οθόνη του Η/Υ δηλαδή την αίθουσα του Γερμανικού σχολείου και αποθηκεύτηκε το video στον Η/Υ. Παράλληλα με κάμερα και φωτογραφική μηχανή καταγράφηκε η τηλεδιάσκεψη κι από μας εστιάζοντας όχι τόσο στην οθόνη του διαδραστικού μας αλλά στη δική μας αίθουσα, στους μαθητές μας και στις αντιδράσεις τους. Τα video και οι φωτογραφίες αποθηκεύτηκαν στον Η/Υ στο ιστολόγιο της τάξης.

8. Άλλες εκδοχές –επεκτάσεις

Επεκτάσεις θα μπορούσαν να δοθούν αν υπήρχε η δυνατότητα να διατεθεί περισσότερος χρόνος.

α) Με αφορμή τις διάφορες ιστορικές συγκυρίες στις οποίες αναφέρονται τα κείμενα της ενότητας μπορεί να εξεταστεί η σύνδεση λογοτεχνίας με τα ιστορικά γεγονότα αλλά και τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα .

β) Αναζήτηση υλικού και πληροφοριών για την προσφυγιά και τον ελληνισμό της Μικράς Ασίας, για την Μικρασιατική Καταστροφή και σύνδεσή τους με την τοπική ιστορία και το θέμα αποκατάστασης των προσφύγων μιας και η Νέα Μάδυτος είναι προσφυγικό χωριό .

γ) Να συνδεθεί με την 4^η ενότητα του μαθήματος της ελληνικής γλώσσας της ίδιας τάξης με θέμα: **το σχολείο στο χρόνο** με τη δική μας **προσθήκη και στο χώρο**.

9. Βιβλιογραφία

Πανέτσος Σπύρος (2007) ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ Εκδόσεις Τζιόλα

Γιακουμάτου Τ. 2002. Η Λογοτεχνία μεταναστεύει στο διαδίκτυο: ανοιχτά ερωτήματα και νέα δεδομένα. Στο Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην εκπαίδευση», επιμ. Α. Δημητρακοπούλου, 2^{ος} τομ., 180-189. Ρόδος : Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Καπλάνη, Β & Α. Κουντουρά. 2004[2000]. Η λογοτεχνία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: από το μαθητή στον αναγνώστη. Στο Ομάδα Έρευνας για την Διδασκαλία της Λογοτεχνίας: διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο..., επιμ. Βενετία Αποστολίδου, Βικτωρία Καπλάνη και Ελένη Χοντολίδου, 161-168. Αθήνα: τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Λαμπρόπουλος, Α. 2006. Θεωρίες εύχρηστες, εύληπτες και ευσύνοπτες; Στιγμιότυπα από την συνάντηση των λογοτεχνικών θεωριών με την διδακτική της λογοτεχνίας. Στο Πρακτικά Γ Συνεδρίου Ευρωπαϊκής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών.

Μουλλά, Ε. 2010. Η διδασκαλία της λογοτεχνίας απέναντι στις προκλήσεις της ψηφιακής εποχής... και τάξης.i-Teacher (i-Teacher.gr, 1:35-45. Ανακτήθηκε από http://i-teacher.gr/files/1o_teyxos_i_teacher_9_2010.pdf 25.10.2010)